18/06/2019

Ερμηνευτική προσέγγιση στον Προοιμιακό Ψαλμό

/ Γνώμες

Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ΄

Ὁ 103ος Ψαλμὸς τοῦ προφητάνακτος Δαβίδ, ὁ καὶ λεγόμενος «Προοιμιακός», καθ᾽ ὅτι ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ, τυγχάνει ἐκ τῶν ὑπερόχων κειμένων τῆς βιβλικῆς ποιήσεως.

Στὸν Ψαλμὸ αὐτό, ὁ Δαβὶδ ἐξυμνεῖ μὲ ὡραῖες λέξεις, μὲ θαυμάσιες φράσεις, μὲ φιλολογικὲς εἰκόνες, μὲ καλλιέπεια καὶ λυρικότητα τὸ μεγαλεῖο, τὴν παντοδυναμία καὶ τὴν πανσοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὁποῖος δημιούργησε τὸν κόσμο. Εἶναι ὁλόκληρος ὁ Ψαλμὸς ἕνα ἀριστούργημα τῆς παγκόσμιας ποιήσεως. Ἐξυμνεῖται ὄχι μόνον ἡ δημιουργία, ἀλλὰ καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Δημιουργοῦ γιὰ ὅλα τὰ δημιουργήματα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ Ψαλμωδός, μὲ τὸν ὕμνον του αὐτὸν κυριολεκτικὰ εὔχεται καὶ μᾶς παροτρύνει καὶ μεῖς νὰ μὴ σταματήσουμε στὴ ζωή μας νὰ ὑμνοῦμε καὶ δοξολογοῦμε τὸν Ὕψιστο.

Ἀρχίζει ὁ Ψαλμός:

«Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον. Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω».
Δηλαδή, λέγει ὁ προφήτης, εὐλόγει καὶ δοξολόγει, ψυχή μου τὸν Κύριον. Σὺ ἔγινες

γνωστὸς σὲ μᾶς μὲ τὴν μεγαλωσύνη Σου, μ᾽ ὅλα αὐτὰ ποὺ δημιούργησες γιὰ μᾶς. Νὰ εὐλογοῦμε τὸν Θεό, σημαίνει, νὰ ἀποδίδουμε αἶνο καὶ ὕμνο καὶ κάθε δοξολογία, ὅπου καὶ ἂνσταθοῦμε, γιατὶ ὅλα ἀνήκουν στὸ Θεὸ καὶ εἶναι καλλιτεχνήματα τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ παντός.Ἐξομολόγηση ἐννοεῖ ὁ Δαβὶδ τὴν εὐχαριστία. Μεγαλοπρέπεια τὴν δέουσα τιμή. Αὐτὰ τὰ δύο χαρακτηριστικὰ ντύθηκε ὁ Κύριος μὲ τὴν μεγαλουργία τῶν κτισμάτων Του. Ἐννοεῖται δὲ ἐδῶ καὶ ἡ Σάρκωσις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνω τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν».
Σύ, λέγει ὁ ψαλμωδός, Κύριε, ἐμεγαλύνθης σφόδρα διότι ντύνεσαι τὸ φῶς ὡσὰν ἔνδυμα καὶ ἀπὸ τὸ φῶς σκεπάζεσαι. Ἐννοεῖται ἐδῶ μὲ τὸ φῶς, ἡ καθαρότητα καὶ ἡ παγγνωσία. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε ὅτι: «Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου»(Ἰω. 8, 12) καὶ ὁ Ἀπ. Παῦλος γράφει γιὰ «φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον» (Α΄ Τιμ. 5, 16).

Κύριε, λέγει ὁ Δαβίδ, Σὺ ἐμεγαλύνθης σφόδρα διότι ἐξάπλωσες τὸν οὐρανὸν μὲ τόση εὐκολία, μὲ ὅση ἐξαπλώνει κάποιος ἕνα δέρμα, δηλ. δημιούργησε τὸν οὐρανὸ μὲ μεγάλη εὐκολία. Ὑπενθυμίζει ἀκόμη καὶ τὸ σχῆμα τοῦ οὐρανοῦ ὅτι εἶναι ὡς καμαροειδὲς, τρόπον τινα.

«Ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ· ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ ὁ περιπεσσῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων».
Σύ, λέγει, ἐστέγασες τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὸ νερό. Τυγχάνει καταπληκτικὸν τὸ γεγονὸς τὸ νὰ κρατεῖται ἀδιάχυτος ἡ φύση τοῦ νεροῦ ἐπάνω στὸ στερέωμα. Παραπέμπει ἐδῶ στὸ χωρίον τῆς Γενέσεως: «Διεχώρισε ὁ Θεὸς ἀναμέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος» (Γεν. 1, 7). Ἀλλὰ νὰ ὑπογραμμίσουμε καὶ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου ὅτι «τὰ ὑψηλὰ τῶν Μυστηρίων ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Βαπτίσματος ἔδειξεν».

Σύ, Κύριε, περιπατεῖς ἐπάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα καὶ τὰ μεγαχειρίζεσαι ὡς ὄχημα. Θέλει νὰ δηλώσει, μὲ αὐτὴν τὴν ἔκφραση ὁ προφητάναξ, τὴν πανταχοῦ παρουσία τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ ἄνεμος κινεῖται παντοῦ ταχύτατα καὶ πολὺ γρήγορα διαπερνᾶ τὰ πάντα. Ἔπειτα ἡ νεφέλη εἶναι καὶ τοῦ οὐρανοῦ σύμβολο καὶ πολλάκις στὴν Ἁγία Γραφὴ γίνεται λόγος γιὰ νεφέλη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐν νεφέλαις ἀναλαμβάνεται κατὰ τὴν θείαν Ἀνάληψίν Του.

«Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα».
Τώρα ὁ Δαβὶδ γράφει γιὰ τοὺς ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι καὶ αὐτοὶ εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ. Τοὺς ὀνομάζει πνεύματα καὶ πῦρ. Δηλαδὴ οἱ ἄγγελοι εἶναι ἄυλες ὑπάρξεις ἀσώματοι, νοερὰ δηλαδὴ πνεύματα, ἀλλὰ καὶ πῦρ ἐπίσης ἄυλο. Εἶναι δὲ

«ὀξεῖα μὲν ἡ τοῦ πνεύματος φύσις, ἰσχυρὰ δὲ τοῦ πυρὸς ἡ ἐνέργεια», ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος. Ἔργον τους ἡ ἀέναος δοξολογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ὑπηρεσία τῶν λειτουργημάτων, τὰ ὁποῖα τοὺς ἀναθέτει ὁ Θεὸς χάριν τῶν ἀνθρώπων.

Μὲ τοὺς παραπάνω στίχους τελειώνει ἡ ἐξύμνηση τοῦ Δαβὶδ στὰ ἔργα τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἡμέρας τῆς Γενέσεως.

***

«Ὁ θεμελιῶν τῆν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς· οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».
Σύ, λέγει, Κύριε, ἐθεμελίωσας τὴν γῆ ἐπάνω στὴν ἀσφάλεια, ἡ ὁποία εἶναι ἡ προσταγή σου καὶ δὲν πρόκειται νὰ σαλευθεῖ ποτέ. Θεμέλιον τῆς γῆς εἶναι τὸ θεῖον θέλημα, «ἡ δύναμη τοῦ ἐργασαμένου» κατὰ τὸν Ἰ. Χρυσόστομον.

«Ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα».
Ἡ ἄβυσσος εἶναι ὡς φόρεμα τοῦ στοιχείου τῆς γῆςκαὶ
εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων καὶ οἱ ὠκεανοί, οἱ ὁποῖοι περικυκλώνουν τὴν γῆ. Θέλει ἀκόμη ὁ Δαβὶδ νὰ δηλώσει μὲ τον ὅρο «ἄβυσσος» καὶ τὴν παγγνωσία τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀκαταληψία, τὴν ἀμέτρητον γνώση, τὴν πανσοφία Του. Καὶ λέγει ἀκόμη ὅτι τὰ νερὰ θ᾽ ἀναβλύζουν ἀπὸ τὰ βουνά.

«Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν».
Τὰ ὕδατα αὐτὰ μὲ τὴν ἐπιτιμητικὴ φωνή σου φεύγουν καὶ ὑποχωροῦν καὶ μὲ τὴν ὡς βροντὴ φωνή σου δειλιάζουν καὶ ἀποχωροῦν γιὰ νὰ φανεῖ ἡ ξηρά. Ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν βέβαια γιὰ τὴν δική μας ὠφέλεια. Ἂν λοιπὸν τὰ ὕδατα τρέμουν σὰν νὰ αἰσθάνωνται κάποια ἀγανάκτηση τοῦ Δημιουργοῦ, πόσο μᾶλλον ἐμεῖς πρέπει νὰ φοβούμεθα τὴν θεϊκὴ ἀγανάκτηση ὅταν ἁμαρτάνουμε.

«Ἀναβαίνουσιν ὄρη καὶ καταβαίνουσι πεδία, εἰς τόπον, ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά».
Μὲ τὴν φυγὴ αὐτὴ τῶν ὑδάτων, ἄρχισαν νὰ ἀναδύωνται τὰ ὄρη καὶ νὰ ἀναφαίνονται οἱ πεδιάδες, ἔτσι ὥστε καὶ τὰ δύο νὰ ἔρχονται σὲ περιορισμό, σὲ τόπο πού, Ἐσὺ Κύριε, θεμελίωσες καὶ στερέωσες, λέγει ὁ Δαβίδ. Τὰ βουνὰ εἶναι ὑψηλά, οἱ κάμποι εἶναι χαμηλοί.

«Ὅριον ἔθου, ὃ οὐ παρελεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν».
Ἔθεσες κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον ὅριο μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖο δὲν μποροῦν νὰ ξεπεράσουν οὔτε τὰ βουνὰ οὔτε τὰ κύματα. Τὸ ὅριο, τὸ σύνορο εἶναι τὸ θεῖο θέλημα. Αὐτὸ δὲν τὸ ὑπερβαίνουν.

«Ὁ ἐξαποστείλων πληγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα».
Ὁ Δημιουργὸς εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ ἐξαποστέλλει τὰ ὕδατα ἀπὸ τὶς πηγὲς καὶ ρέουν

μέσα στὰ φαράγγια καὶ περνοῦν ἀνάμεσα ἀπὸ βουνά.

«Ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ· προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν».
Ὁ λόγος,ποὺ ἀναβλύζουν οἱ πηγὲς τῶν ὑδάτων, εἶναι γιὰ νὰ πίνουν νερὸ ὅλα τὰ ζῶα τόσο τὰ ἥμερα ὅσο καὶ τὰ ἄγρια καὶ μάλιστα οἱ ἄγριοι ὄνοι ποὺ θέλουν πολὺ νερὸ γιὰ νὰ ξεδιψάσουν. Ἀλληγορικῶς, «θηρία τοῦ ἀγροῦ» εἶναι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ὅμως μπορεῖ νὰ ποτισθοῦν μὲ τὴν θεία διδασκαλία καὶ νὰ ξεδιψάσουν τὴν πνευματική τους ξηραΐλα.

«Ἐπ᾽ αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν».
Κοντὰ στὰ νερὰ καὶ στὶς ἄκρες τῶν ποταμιῶν θέλουν κατοικήσουν τὰ πουλιά, ἀκόμη οἱ χῆνες, οἱ πάπιες καὶ ἄλλα ὅμοια καὶ μέσα ἀπὸ τοὺς γύρω βράχους,ποὺ εἶναι
οἱ φωλιές τους, σκορπίζουν τὸ χαρωπὸ κελάηδισμά τους. Μὲ τὸ κελάηδισμά τους παρακινοῦν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὑμνοῦν καὶ αὐτοὶ τὸν Θεὸν ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ καὶ ζῶα εἶναι ὡς νὰ προσκαλοῦν νὰ ὑπάγουν νὰ πιοῦν νερό.

«Ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερώων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ».
Ὁ Δημιουργὸς Κύριος καὶ Θεὸς ποτίζει τὰ ὄρη μὲ τὶς βροχὲς τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπὸ τὶς βροχὲς αὐτές, τὶς τόσο εὐεργετικές, ποὺ εἶναι καρπὸς τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, θὰ χορτάσει ἡ γῆ. Νὰ σκεφθοῦμε τί θἄταν ἡ γῆ χωρὶς τὶς βροχὲς καὶ στὴ συνέχεια ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι πῶς θὰ μπορούσαμε νὰ ζήσουμε, νὰ ἐπιβιώσουμε. «Ὑπερῶα» ὀνομάζει ὁ ποιητὴς τὰ σύννεφα πάνω ἀπὸ τὰ βουνά. Ἀναγωγικῶς βεβαίως ἐννοῶνται «ὑπερῶα» οἱ προφῆτες, οἱ ὁποῖοι ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ δροσίσουν καὶ διαφωτίσουν τὴν κατάξερη γῆ, ἄλλως τοὺς ἀνθρώπους.

«Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων· τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς».
Αὐτός, ὁ Θεός, εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ κάμνει νὰ φυτρώνει τὸ χορτάρι ἀπὸ τὴν γῆ γιὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ γιὰ ἐξυπηρέτηση τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀνθρώπων ὥστε νὰ ἔχουν τὸ ψωμί του ἀπὸ τὴ γῆ. Χορτάρι ὀνομάζει ἐκεῖνο ποὺ βλαστάνει στοὺς ἀγεώργητους τόπους καὶ χλόη ἐκείνη ποὺ βλαστάνει στοὺς γεωργημένους τόπους. Τὸ χορτάρι εἶναι γιὰ τὰ ἄγρια ζῶα, τὰ χορτοφάγα, ἡ δὲ χλόη εἶναι γιὰ τὰ ζῶα ποὺ εἶναι στὴ δούλεψη τῶν ἀνθρώπων. Ἀναγωγικῶς βλέπει κανεὶς ὅτι «γῆ» εἶναι τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα, ἐκεῖθεν ἔχουμε τὸν «μυστικὸν ἄρτον» στὴ Θεία Εὐχαριστία.

«Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει».
Δημιουργὸς εἶναι πάλιν ὁ Θεὸς ποὺ το κρασὶ εὐφραίνει τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου

καὶ τὸ λάδι κάνει νὰ λάμπει τὸ πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ψωμὶ νὰ στηρίζει τὴν καρδιά του. Τὸ κρασὶ ἀναπαύει, θερμαίνει καὶ χαροποιεῖ,τὸ λάδι ἀπαλύνει καὶ εὐχάριστο δείχνει τὸ σκληραγωγημένο πρόσωπο τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ψωμὶ ἔρχεται καὶ ἐνδυναμώνει τὴν καρδιά του. Οἶνος, ἔλαιον καὶ ἄρτος, πόσο σημαντικὰ καὶ χρήσιμα γιὰ τὸν ἄνθρωπον τὰ δημιουργήματα αὐτὰ τοῦ Θεοῦ!

«Χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, ἃς ἐφύτευσας».
Μὲ τὶς βροχές, λέγει ὁ Δαβίδ, θὰ χορτάσουν τὰ δένδρα τῆς ὑπαίθρου καὶ οἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, ποὺ ἐσὺ Κύριε, φύτευσες.

«Ἐκεῖ στρουθία ἐννοσεύσουσι, τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν».
Ἐκεῖ στὰ κλαδιά τους τὰ πουλιὰ θὰ φτιάξουν τὶς φωλιές τους καὶ πάνω ἀπ᾽ αὐτὲς ψηλότερα θὰ εἶναι ἡ φωλιὰ τοῦ ἐρωδιοῦ. Ἐρωδιὸς εἶναι εἶδος πτηνοῦ ποὺ ζεῖ στὰ ἕλη, κοινῶς ψαροφάγος.

«Ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς λαγωοῖς».
Στὰ ψηλὰ βουνὰ κατοικοῦν τὰ ἐλάφια,στὰ πετρώδη δὲ μέρη καταφεύγουν οἱ λαγοί. Γι᾽ ὅλα προνοεῖ ὁ Θεὸς μέχρι καὶ τὰ πιὸ μικρὰ ζῶα καὶ τὰ πιὸ δειλὰ ὅπως τὰ ἐλάφια καὶ οἱ λαγοὶ καὶ τοὺς ἔδωσε ἀσφάλεια τὰ ψηλὰ βουνὰ καὶ τὶς κρυψῶνες στὶς πέτρες. Ἀλληγορικῶς μποροῦμε νὰ ἐννοήσουμε «ὄρη τὰ ὑψηλὰ» τὰ ὕψη τῶν θείων νοημάτων, ὅπου ὀφείλουμε νὰ φθάσουμε καὶ «πέτρα καταφυγή», τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὅπου πρέπει νὰ εἶναι ἡ καταφυγή μας.

Ἔτσι μὲ τοὺς παραπάνω στίχους κατακλείεται ὁ ὕμνος στὰ ἔργα τῆς τρίτης ἡμέρας τῆς Γενέσεως.

***

«Ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ».
Ὁ Θεός, λέγει ὁ Δαβίδ, ἔκανε τὴν σελήνη γιὰ νὰ φωτίζει στὸν καιρὸ τῆς νύκτας καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ ἥλιος γνωρίζει πότε πρέπει νὰ βασιλεύσει, δηλαδὴ νὰ βυθισθεῖ κάτω ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα. Καὶ τὸ γνωρίζει αὐτό, τὴν τροχιά του ποὺ πρέπει νὰ διανύσει ὄχι ὡς ἔμψυχος καὶ λογικὸς ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ἔννοια ὅτι δὲν ὑπερβαίνει τὸ ὅριον ποὺ τοῦ ἔθεσε ὁ Θεός. Δηλώνει ἀκόμη τὸ «εἰς καιροὺς» τῆς σελήνης ὅτι ἡ σελήνη προσδιορίζει τοὺς μῆνες, τὶς ἐποχὲς τοῦ ἔτους καὶ στὴ συνέχεια τὶς ἑορτές.

«Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ».
Σύ, Κύριε, ὥρισες νὰ γίνεται νύκτα ἤτοι: «Καὶ ἐκάλεσε ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα». (Γεν. 1,5). Ὡστόσο καὶ ἡ νύκτα ἔχει τὴν χρησιμότητά της, διότι δὲν φέρνει μόνο στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀνάπαυσι μὲ τὸν ὕπνο ἀλλὰ καὶ στὰ θηρία δίδει τὴν παρρησία νὰ περιπατοῦν γιὰ νὰ βρίσκουν τὴν ἀναγκαία τροφή τους. Αὐτὰ ὅλα δεικνύουν τὴν θαυμάσια οἰκονομία καὶ πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

«Σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τῷ Θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς».
Τὰ μικρὰ λεοντάρια ἐξέρχονται στὰ δάση γιὰ ν᾽ ἁρπάξουν τὴν λεία τους καὶ βρυχῶνται σὰν νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸ Θεὸ τὴν τροφή τους, διότι ἀπὸ τὸ Θεὸ δίδεται ἡ τροφὴ ὅλων τῶν ζώων. Εἶναι ὁ Θεὸς «ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί».

«Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται».
Ὅταν ὅμως ἀνατείλει ὁ ἥλιος τὸ πρωῒ ἀμέσως καὶ τὰ
ζῶαὅλα συμμαζεύονται καὶ κρύπτονται στὶςφωλιές
τους. Ὁ Ἰ.Χρυσόστομος λέγει: «Καθευδόντων μὲν τῶν δεσποτῶν ἀνθρώπων, ἀνίσταται τὰ θηρία· ἀνισταμένων δέ, ἀποπηδᾶ καὶ ἀναχωρεῖ· εἶδες εὐταξίαν Δημιουργοῦ;».

«Ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας».
Ὅταν ἀνατείλει ὁ ἥλιος, ὁ ἄνθρωπος σηκώνεται ἀπὸ τὸν ὕπνο καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπίτι του γιὰ νὰ ἐργασθεῖ καὶ ν᾽ ἀπασχοληθεῖ μὲ τὴν ἐργασία του μέχρι τὸ βράδυ.

Ἔτσιμὲ τὸν στίχο αὐτὸ περατοῦται ἡ ἀναφορὰ τοῦ Προφητάνακτος καὶ ἡ ὁμολογία του γιὰ τὰ ἔργα τῆς τετάρτης ἡμέρας τῆς Δημιουργίας.

***

«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου».
Πόσο, λοιπόν, μεγαλειώδη καὶ θαυμαστὰ εἶναι τὰ ἔργα Σου Κύριε. Ὅλα τὰ δημιούργησες μὲ σοφία. Ἡ γῆ εἶναι γεμάτη ἀπὸ τὰ δημιουργήματά Σου. Ὅλα εἶναι θαυμαστά, ὅλα ἔχουν γίνει μὲ μία ἀκατάληπτη σοφία. Διότι κανένα οὔτε καὶ τὸ πιὸ μικρὸ δὲν ἔγινε ματαίως καὶ περιττῶς. Ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ ἔχουν τὴν αἰτία, τὸν λόγο τους, τὴν χρησιμότητά τους. Ὅλα ὅσα ἐποίησε ὁ Θεὸς εἶναι «καλὰ λίαν»!

«Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἑρπετά, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων».

Μετὰ τὴν γῆ, ἔρχεται τώρα στὴ θάλασσα ὁ Δαβὶδ καὶ λέγει:Ἰδοὺ αὐτὴ εἶναι ἡ θάλασσα ποὺ τὴν βλέπουμε πόσο εἶναι μεγάλη. Σ᾽ αὐτὴ βρίσκονται ψάρια καὶ κήτη, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ποσότητα εἶναιἀναρίθμητα· ἐκεῖ στὴ θάλασσα βρίσκονται ζῶα μικρὰ καὶ μεγάλα. Καὶ τὸ θαυμαστὸν ποὺ συμβαίνει εἶναι ὅτι τὰ μεγάλα ψάρια τρῶνε τὰ μικρά, «τροφὴ τοῖς μείζοσιν οἱ ἐλάττοντες γίνονται καὶ τὸ γένος οὐδαπανᾶται».Μποροῦμε βεβαίως νὰ ἐννοήσουμε ἀλληγορικῶς μὲ τὴν θάλασσα, τὴν μεγάλη χάρι τοῦ θείου Βαπτίσματος καὶ ἐπίσης εὐρύχωρη γιατὶ ὅλους τοὺς δέχεται γιὰ νὰ βαπτισθοῦν.

«Ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῇ».
Στὴ θάλασσα πλέουν πλοῖα, ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρο στὸ ἄλλο. Ἐκεῖ ζεῖ καὶ τὸ μεγάλο θαλάσσιο κῆτος ποὺ Ἐσὺ ἔπλασες καὶ ποὺ εἶναι τόσο δυνατὸ ὥστε νὰ παίζει μὲ τὴ θάλασσα. Δράκοντα ὠνόμασε τὸ κῆτος γιατὶ εἶναι πολὺ μεγάλο ἀνάμεσα σ᾽ ὅλα τὰ ψάρια.

«Πάντα πρός σε προσδοκῶσι δοῦναι τὴν τροφὴν αὐτῶν εἰς εὔκαιρον».
Ὅλα αὐτὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ χερσαῖα καὶ τὰ πετεινὰ καὶ τὰ ἀμφίβια περιμένουν ἀπὸ Ἐσένα Κύριε, λέγει ὁ Δαβίδ, νὰ τοὺς δώσεις τὴν τροφή τους τὴν ὥρα ποὺ πρέπει. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ τοῦ σύμπαντος κόσμου, τὸν Θεό.

«Δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν· ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος».
Ὅταν, Ἐσὺ Κύριε, τοὺς δώσεις τροφὴ ὅλα τὰ ζῶα θὰ τρέξουν νὰ τὴν πάρουν. Ὅταν, Ἐσύ, θ᾽ ἀνοίξεις τὸ χέρι Σου τὰ πάντα θὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὰ ἀγαθά Σου. Ὁ Θεὸς εἶναι χορηγὸς παντὸς ἀγαθοῦ, ὁ Ὁποῖος ἀφθονοπαρόχως καὶ δαψιλῶς προσφέρει τὰ πάντα ἕνεκεν τῆς ἀγαθότητος καὶπρόνοιάς Του.

Ὅλα δὲ τὰ ἀγαθά, ὀφείλουμε νὰ γνωρίζουμε, ὅτι «τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ περιέσφιγκται, ἵν᾽ ὅταν ἀνοίξῃ, πάντα πληροῖ καὶ χορτάζῃ χρηστότητος».

«Ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον ταραχθήσονται· ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκλείψουσι καὶ εἰς τὸνχοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν».
Ὅταν ὅμως ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν Σου καὶ πάψεις νὰ ἐνδιαφέρεσαι γι᾽ αὐτὰ θὰ ταραχθοῦν καὶ θὰ φοβηθοῦν. Ὅταν θὰ τοὺς ἀφαιρέσεις τὴν ζωτικὴ πνοή τους θὰ χαθοῦν καὶ θὰ ἐπιστρέψουν στὸ χῶμα ἀπὸ τὸ ὁποῖο πλάσθηκαν. Ἡ ἀποστροφὴ τοῦ θεϊκοῦ προσώπου σημαίνει νὰπάψει ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Τότε θὰ ἐπέλθει στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴ κτίση ὁλάκερη ἡ λύπη γιὰ τὴν στέρηση. Τὸ «ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα» σημαίνει τὸν χωρισμὸ ψυχῆς καὶ σώματος.

Αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι «τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς Δεσπότης καὶ Κύριος».

«Ἐξαποστελεῖς τὸ Πνεῦμα σου καὶ κτισθήσονται καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς».
Ὅταν, λέγει ὁ προφητάναξ, ἀποστείλεις, Κύριε, τὸ πνεῦμα σου ποὺ χαρίζει ζωή, θὰ ἀναδημιουργηθοῦν καὶ θὰ ἀνακαινίσεις τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Ἐδῶ νοεῖται ἡ παλιγγενεσία τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει καινούργια πνευματικὴ κτίση. Συγχρόνως δὲ ἀνακαινίζεται καὶ τὸ κάλλος τῆς γῆς. Καὶ ἡ γῆ θέλει ἀνακαινισθεῖ ὅταν ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὴν δουλεία τῆς φθορᾶς.

Ἔτσι τελειώνει ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἕκτη ἡμέρα τῆς Δημιουργίας καὶ ἀρχίζει ὁ Ψαλμωδὸς τὴν δοξολογία καὶ πάλινπρὸς τὸν Δημιουργὸν Θεόν.

***

«Ἔτω ἡ δόξα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ».
Ἂς εἶναι, λοιπόν, αἰωνία ἡ δόξα τοῦ Κυρίου καὶ ἂς εὐφραίνεται ὁ Κύριος καὶ Θεὸς βλέποντας τὰ θαυμάσια ἔργα Του. Ὡς δὲ λέγουν οἱ Πατέρες: «Παρήγαγεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ εἶναι τὰ γεγονότα, οὐχ ὡς προσδεόμενός τινος, ἀλλ᾽ ἵνα, αὐτὰ μὲν αὐτοῦ ἀναλόγως μετέχοντα, ἀπολαύῃ· αὐτὸς δὲ εὐφρανθῇ, ὁρῶν αὐτὰ εὐφραινόμενα, τῆς τοῦ Θεοῦ εὐφροσύνης οὐκ ἐμπαθοῦς οὔσης· ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῖον».

«Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται».
Εἶναι Αὐτός, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ποὺ μ᾽ ἕνα βλέμμα Του πρὸς τὴ γῆ τὴν κάμνει νὰ τρέμει. Ἀρκεῖ μόνον ν᾽ ἐγγίσει τὰ ὄρη καὶ αὐτὰ ἀρχίζουν νὰ βγάζουν καπνούς. Ἄφατος ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ.

«Ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου, ἕως ὑπάρχω».
Θὰ ψάλω ὅσο ζῶ, ἀναφωνεῖ ὁ προφητάναξ Δαβίδ, τὴν δόξα τοῦ Κυρίου, θὰ ὑμνῶ τὸν Κύριόν μου ὅσο θὰ ὑπάρχω. Πόσο εἶναι ὑπέροχα καὶ θαυμαστὰ αὐτὰ τὰ λόγια καὶ πόσο πρέπει καὶ μεῖς νὰ μιμούμεθα τὸν ἱερὸ Ψαλμωδό! Ψαλμοὶ καὶ ὕμνοι πρὸς τὸν Κύριον καὶ Θεόν μας, τὸν Δημιουργὸ καὶ Πλάστη μας. Αὐτὸ πράττουν καὶ οἱ ἅγιοι ἄγγελοι καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι. Αὐτὸ καὶ ἐμεῖς. «Ἄσω» καὶ «ψαλῶ».Δύο ὡραιότατα ρήματα βλέπουμε νὰ χρησιμοποιεῖ χάριν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς παλλιλογίας ὁ Δαβὶδ θέλοντας νὰ ὑπογραμμίσει τὴν ἀξία τῆς ὑμνολογίας καὶ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Βεβαίως, τὸ διηνεκῶς ὑμνεῖν τὸν Θεὸν μὲ τὸ «ᾄσω» καὶ «ψαλῶ» σημαίνει ὅτι ὄχι μόνον διὰ τῆς φωνῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων μας τῶν καθημερινῶν μας πράξεων νὰ συντελεῖται ἡ ὕμνηση καὶ δοξολογία τοῦ Παναγάθου

Θεοῦ. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι ὅτι λέγει ὁ Δαβὶδ: «Τῷ Θεῷ μου», ποὺ σημαίνει ὕμνος στὸν συγκεκριμένο ἀληθινὸ Θεό, ὄχι ἀορίστως, ἀλλὰ σ᾽ Ἐκεῖνον ποὺ μὲ ἔπλασε καὶ προνοεῖ γιὰ μένα καὶ ἡ δοξολογία αὐτὴ θὰ γίνεται τώρα στὴν παροῦσα ζωή, ἕως ὑπάρχω καθ᾽ ὅτι «ἐν τῷ Ἅδῃ τίς ὁμιλεῖ καὶ ἐξομολογήσεται;». Ὡς λέγει καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς «οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε, Κύριε, οὐδὲ οἱ ἐν ᾅδῃ ἐξομολόγησιν παρρησιάζονται προσφέρειν σοι, ἀλλ᾽ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογοῦμεν σε καὶ ἱκετεύομεν».

«Ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ».
Λέγει ὁ Δαβίδ ἐν προκειμένῳ: Θὰ σκέπτομαι τὸν Θεὸ καὶ θὰ χαίρομαι καὶ ἀληθινὰ θὰ εὐφραίνομαι ὅταν θὰ τὸν δοξολογῶ. Ὑπάρχει κάτι πιὸ ὡραῖο! Ἡ προσευχητικὴ δοξολογία εἶναι ὅ,τι ὑπεροχώτερον γιὰ τὸν πιστὸ ἄνθρωπο!

«Ἐκλείπομεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε μὴ ὑπάρχειν αὐτούς· εὐλόγει, ἡ ψυχή μου, τὸν Κύριον».
Εὔχεται ὁ προφητάναξ καὶ λέγει: Μακάρι νὰ λείψουν οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ οἱ ἄνομοι ἀπὸ τὴν γῆ ὥστε ἐντελῶς νὰ μὴν ὑπάρχουν. Ἂς εὐλογεῖ τελικὰ ἡ ψυχή μου καὶ ἂς δοξολογεῖ τὸν Κύριον.

Ἐννοεῖ ἐδῶ οἱ ἁμαρτωλοὶ νὰ καταστοῦν δίκαιοι καὶ οἱ ἄνομοι νὰ γίνουν ἔννομοι, δηλαδὴ νὰ μετανοήσουν καὶ αὐτοὶ νὰ προστεθοῦν στοὺς ἀνθρώπους ποὺ θὰ δοξολογοῦν τὸν ἀληθινὸ Θεό. «Ὥστε ἐνταῦθα, ὡς λέγει ὁ Ἰ. Χρυσόστομος, οὐ τὴν οὐσίαν ἀφανισθῆναι εὔχεται οὔτε τοὺς ἀνθρώπους πανωλεθρίᾳ παραδοθῆναι ἀλλὰ τὴν κακίαν».

«Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» εἶναι καὶ ἡ ἀκροτελεύτια φράση τοῦ Ψαλμοῦ αὐτοῦ ὅπως ἡ ἴδια καὶ ἡ ἀρχική. Ὁ Δαβὶδ ἀπὸ δοξολογία ἀρχίζει καὶ σὲ δοξολογία τελειώνει.

Ὁλάκερη, συνεπῶς, ἡ ζωή μας νὰ εἶναι δοξολογία τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας.